

# Til døden jer skiller?

- om separationer og skilsmisser



Samfundet for Dansk Genealogi og Personalhistorie

torsdag den 27. april 2023

Foredrag v/ cand.mag. Torben Albret Kristensen

[www.torbenalbret.dk](http://www.torbenalbret.dk)



# Hvad skal der ske?

- ❖ Historisk oversigt
- ❖ Separation og skilsmisse før ca. 1800
- ❖ Separation og skilsmisse ca. 1800-1970
- ❖ Hvor finder vi det?
- ❖ Spørgsmål



# Historisk oversigt

- ❖ Før kristen tid: Skilsmisse muligt ved dom på tinge.
- ❖ Katolsk tid (indtil 1536): Ægteskabet er et sakramente, og skilsmisse er derfor ikke muligt. Separation er muligt, men ikke nyt ægteskab.
- ❖ 1536-1790: Skilsmisse og nyt ægteskab muligt i visse, klart definerede tilfælde.
- ❖ 1790-: Separation, skilsmisse og nyt ægteskab muligt alene på baggrund af "gemytternes uoverensstemmelse".

# Frederik II's ægteskabsordinans 1582

- ❖ Skilsmisse muligt i tilfælde af:
  - ❖ Ægteskabsbrud
  - ❖ Den ene ægtefælle forlod det fælles hjem uden grund
  - ❖ Impotens ved ægteskabets indgåelse
  - ❖ Den ene ægtefælle idømtes landflygtighed eller langvarig fængselsstraf



# Danske Lov 1683

- ❖ Skilsmisse muligt i tilfælde af:
  - ❖ Hor (hvis det kunne bevidnes)
  - ❖ Spedalskhed
  - ❖ Landflygtighed i mere end tre år
  - ❖ Fravær pga. krig eller handel i mere end syv år (dog ikke, hvis pågældende var krigsfange)
  - ❖ Impotens
  - ❖ Fængsel på livstid (fra 1750)
  - ❖ Sindssyge (fra 1788)

# Separation og skilsmisse indtil ca. 1800

- ❖ Separation ikke lovpligtigt.  
Enkelte private overenskomster konfirmeret af kongen eller øvrigheden
- ❖ Tamperretten (1536-1771/1797)
  - ❖ Mægling
    - ❖ Forlig
    - ❖ Dom: Skilsmisse/ ægteskab
- ❖ Skilsmisse ved kongelig bevilling (Indtil 1683 mest adelige)
  - ❖ Danske Kancelli, registrantsager

# Separation ca. 1800-1970

- ❖ 1795-1857: Verdslig mægling og forlig ved Forligskommissionerne
- ❖ 1811-1922: Gejstlig mægling
- ❖ 1857-1922: Verdslig mægling ved amtmanden
- ❖ 1922-1970: Kun én mægling, gejstlig eller verdslig (valgfri)
  
- ❖ 1800-1970: Separationsbevilling ved overøvrigheden
  - ❖ magistraten/ overpræsidiat (Kbh)
  - ❖ amtmanden
  - ❖ lensbesidderen (sidstnævnte kun 1816-1849)
  
- ❖ 1800-1922: Kongelig bevilling, hvis den ene part f.eks. er borte eller frihedsberøvet (ekspederes gennem overøvrigheden)
  - ❖ 1800-1848: Danske Kancelli
  - ❖ 1848-1922: Justitsministeriets 1. kontor

# Skilsmisse ca. 1800-1970

- ❖ Efter 3 års separation er det muligt at opnå skilsmisse
- ❖ Mægling som ved separation
- ❖ 1771/1797-1970: Skilsmisse ved dom ved underretterne
  - ❖ -1919: By-, herreds- og birkefoged
  - ❖ 1919-1970: Civilretten i den enkelte retskreds



# Skilsmisse ca. 1800-1970

- ❖ 1800-1827: Skilsmisse ved kongelig bevilling
  - ❖ Danske Kancelli, registrantsager
- ❖ 1827-1970: Skilsmissebevilling ved amtmanden (på kongens vegne)
  - NB: ikke lensbesidderne!
  - ❖ 1827-1948: Sagerne er indsendt til Danske Kancelli/ Justitsministeriet, hvor de findes som bilag til blanketregnskaberne.
  - ❖ 1948-1970: Sagerne forbliver i amtsarkiverne
- ❖ 1800-1922: Kongelig bevilling, hvis den ene part f.eks. er borte eller frihedsberøvet (ekspederes gennem amtet)
  - ❖ 1800-1848: Danske Kancelli
  - ❖ 1849-1922: Justitsministeriets 1. kontor

**~ Tak for nu ~**

---

Torben Albret Kristensen  
Enghavevej 16, Næstved By  
4700 Næstved

20287611

[torbenalbret@gmail.com](mailto:torbenalbret@gmail.com)

[www.torbenalbret.dk](http://www.torbenalbret.dk)

[www.facebook.com/torben.tkak.dk](http://www.facebook.com/torben.tkak.dk)

